

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Joi'a si Duminec'a.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe șiese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLIII,

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scriori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 11.

Joi, 7 19 Februaru

1880.

Brasiovu 6/18 Februaru.

Din tóte partile Europei earasi nu se audu de unu timpu incóce decâtu asigurari de pace. Ce fátca este acést'a Europa! Ea diu'a se preambila supra unui vulcanu, nóptea isi culca capulu pe o doio de érba de pusca si totusiu e plina de incendere in viitoriu si se bucura de linistea, ce domnesce astadi in tóte statele sale.

Déca si mai esistá undeva vreo banuíela, cá pacea póte inca nu ar' fi destulu de asigurata, si acést'a banuíela a trebuitu se dispara acumá dupa ce a vorbitu marele cancelariu alu imperiului germanu prin organulu statulu, in discursulu tronulu, prin care s'a deschisu parlamentulu centralu germanu in 12 alu lunei curente.

Diurele austriace prussofile ne spunu, cá: „a asigurarea solemnata, ce s'a datu la deschiderea Reichstagulu germanu, cá politic'a germana are intentiuni pacifice, voru produce in Europ'a impresiunea cea mai linistitoare.“ De ce tocmai asigurari guvernulu germanu se aiba acestu efectu linistitoriu, de ce se fia pusa la indoiéla numai sinceritatea enuntiariloru cabinetulu rusescu, a celui italianu si chiaru si a celui francesu? Prin ce cástigatu principele Bismarck atáta incredere in tóte lumea? Este óre sporirea proiectata a armatei germane o dovéda pentru pretinsele „intentioni pacifice“?

E dreptu, cá dictionariulu diplomatiloru contine in tóte casurile si situatiunile, cáte o esplicare o scusa, la spatele careia se se póta ascunde adevéru. Asia spre esemplu se sustiene in casulu de fácia, cá cu cátu unu statu este mai tare si mai bine pregatitu pentru ori-ce eventualitate, cu cáta mai multu se voru feri alte state de alu atacu si de a conturbá astfelu pacea. De aci vine maxim'a: Si vis pacem para bellum. Citindu argumentari cá aceste publiculu celu mare nu se gandesce cá in realitate celu mai tare este o amenintare permanenta pentru celu mai slabu si cá atunci candu unu statu face preparative de resbelu silisce si pe celelalte state la asemeni pasi. Acést'a apoi nu numai cá nu va provocá o convietuire pacifica a statelor, dér' inca va face cá resbelulu se erumpu cu necesitate. Prin urmare diplomati'a de aci considera cá timpulu de pace, timpulu care 'i trebuitu spre a face si a complectá pregatirile de resbelu.

In sensulu acést'a ar' mai fi de intielesu asigurari supra intentiuniloru pacifice ale Germaniei — adeca inca pe vréunu anu doi inainte, péna candu armarea imperiului va fi completa dupa doctri'a maresialulu Moltke si a statulu seu maritu. Anevoie ne vine a crede, cá poterniculu cancelariu considera oper'a s'a deja de terminata, in contra repetimu, cá dupa a nóstra credintia principele Bismarck lucréza si acumá la unu planu mare, prin care spera a incoroná oper'a de unitate germana. Cancelariulu germanu nu este omulu adevéru, care se se opréscu la jumetate drumulu.

Adevératu, cá discursulu tronulu germanu, dice in pasagiulu din urma: „Deodata cu restabilirea unitatii nationale inclinarile pacifice ale poporulu germanu au intratu in deplinulu loru dreptu. Urmandu acestoru inclinari politic'a Imperatulu romanu o politica pacifica si de conservare.“ Prin acést'a declaratiune cabinetulu de Berlinu voiesce se linistésca pe statele vecine asupra mesuriloru militare ce voiesce a le luá in viitoriu, ea este cu deosebire indreptata la adres'a Austro-Ungariei, care — o scie d. Bismarck fórté bine — cu tóta bun'a inlelegere ce domnesce pentru momentu intre Vien'a Berlinu e departe inca de a nu se neodihni vedendu marile pregatiri de resbelu ale Germaniei.

Cáte asigurari de aceste nu s'au datu din inaltimea tronuriloru si ce diferite erau cu tóte astea haptule de cuvintele cele frumóse, ce se respandeu

in tóta lumea prin firele electrice. Lumea politica a inceputu deja se créda mai multu contrariulu din ceea ce sustienu diplomatii. Acuma se intalnescu asigurari de pace ale Russiei cu acele ale Germaniei, ale Françiei cu acele ale Austro-Ungariei, ale Angliei cu acele ale Italiei. Ceva mai sublimu nici nu 'si potu dori popórele europene.

Si totusiu, cáta nemultiamire, cáta materia esplosibila nu este adunata in fiacare din aceste state. O schinteia mai lipsesce spre a face se isbucnéscu unu resbelu universalu, mai teribilu decâtu tóte cele de péna acumá.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Sessiunea delegatiuniloru ungara si austriaca s'a incheiatu in 15 Febr. in Vien'a, dupa ce aceste corporatiuni si-au implinitu functiunea. Cu esceptiunea unoru discursuri privitóre la politic'a inalta, pe care in adevéru nici nu o facu nici nu o potu controlá delegatiunile, activitatea loru a constatu in a votá budgetulu comunu ce li s'a prezentatu. Inainte de a se incheiá inse sesiunea a fostu de lipsa o votare comuna asupra unei pretensiuni a Unguriloru de a se incuviintia sum'a de 400,000 fl. in rate de cáte 100,000 pentru zidirea unei casarne militare in Szegedinu. Cu acést'a ocaziune delegatii austriaci respingédu cu totii cererea Unguriloru au voitu se dovedésca negresitu, cá astadi nu mai predomnesce Ungari'a in politic'a interióra a monarchiei.

Cu privire la acestu votu scrie „Pester Journal“ sub titlulu: „Dualismulu ruginitu“ urmatórele: „Cu mare pompa anuntia telegramele de astadi (14 Febr.), cá sesiunea delegatiuniloru din estu anu s'a incheiatu si cá in fine cererea Ungariei, privitóre la zidirea unei casarne in Szegedinu, s'a respinsu in siedinti'a comuna. Dualismulu e ruginitu. Consultarea in doue corporatiuni deosebite a fostu o idea geniala, dér' pentru durata nerealisabila a lui Deák, a fostu o fictiune, care plesnesce, cá o besica la cea mai mica suflare. Este o fictiune, cá doue corporatiuni cu interese opuse potu se se unésca vreodata la o actiune comuna. Se luánu numai lucrulu, care a ocazionatu votarea de aci comuna si care a adusu tristulu resultatu, cá Ungari'a a fostu mai orisitata! Déca Ungari'a in adevéru nu ar' fi unu statu numai in fictiune independentu, zidirea unei casarne pentru trupe de linia s'ar' fi votatu fara desbatere in parlamentulu suveranu ungurescu. Ungari'a este inse astadi atátu de puçinu suverana, încátu pentr'unu asemenea bagatelu trebuitu se mérga se cersiésca la Vien'a si trebue se se espuna rusinei, cá cu tóte pretensiunile repetite si earasi repetite — se fia respinsa.“

„Este ceva putredu in acestu dualismu. Cele doue párti ale imperiului n'ar' trebui se sté fácia 'n fácia cá contrari, cumu s'a intemplatu in siedinti'a comuna de astadi. 46 Austriaci au votatu contra 46 Unguri, — de aceea a caditu proiectulu. Cislaitani'a a disu; ba, si a remasu ba. Ungari'a fú dominata in fapta de cátra Cislaitani'a. . . . Adevératu cá se sustiene, cá natur'a dualismulu recere órecare ingaduire reciproca. Dér' acést'a se póte referi numai la cestiuni indiferente, unde inse interesele vitale, unde si numai cerintiele locale a unei séu a celeilalte párti sunt in jocu, acolo veto pártii celeilalte ar' trebui se 'si afle o margine.“

„O Ungaria suverana n'ar' fi pusu niciodata piciorulu pe pamentu turcescu spre alu ocupá. Dualismulu a incurcatu Ungari'a intr'o politica anti-nationala si i a impusu sarcini, pe cari niciodata nu le ar' fi luat asuprasi de buna voia. Toti o spunu astadi, cá dualismulu apasa Ungari'a in privinti'a financiala. Afacerea casarnei din Szegedin ne do-

vedesce din nou, ce restrinsa este Ungari'a suverana in mersurile sale cele mai neinsemnate. Pre candu Ungari'a trebuitu se plátésca unu tribut a própe insuportabilu pentru fortificarile din Tirol, si pentru garnisónele dela Lim (din Bosni'a) si — tóte aceste numai pentru institutiunea dualismulu: — Austri'a se opune, de a incuviintia si cea mai mica pretensiune, ce se face din partea ungara. C'unu cuventu in Vien'a nu au invetiatu si nu au uitatu nimicu. Masina guvernarei o conducu inca totu dupa macsimele centraliste, cá si candu ímplinirea celei mai mici dorintie, ce o are Ungari'a, ar' depinde numai dela grati'a cancelariei de curte ungare de odinióra, unei esposituri a absolutismulu trecut austriacu. . . .“

In Austri'a s'a incinsu o lupta infocata intre Germani si Slavi pentru egal'a indreptatire a limbei. Cehii, de candu au intratu in Reichsrath desvóltu o mare activitate cu deosebire in cestiunea limbei pe terenulu instructiunei. Una din postulatele de capetenia ale memorandumulu cehice este aceea, cá limb'a cehica se fia conservata la tóte institutiele nationale si la universitate se fia egalu indreptatita; ear' cu deosebire, cá statulu se contribue la inmultirea scóleloru medie cehe dandu-le ajutoriu din parte-i. Relativu la scólele medie a propusu fostulu ministru in ministeriu Hohenwart Iirecsek o resolutiune, in care guvernulu este provocatu de a inmultí numerulu scóleloru medie de stat in Boemi'a si Moravi'a intr'unu modu, care se satisfac pretensiuniloru indreptatite ale poporatiunei cehice, mai departe e provocatu de a luá in regi'a statulu séu de a subventoná scolile medie comunale cehice si de a posede indata la constatarile necesare asupra petitiuniloru incurse, in totu casulu inse guvernulu se céra unu creditu suplementariu la budgetulu pentru 1880 dela camere, care se fia de ajunsu, spre a satisfac celu puçinu cu inceputulu anulu scolaru 1880/81 celoru mai urgente cerintie.

Resolutiunea acést'a se 'ntielege n'a facutu buna impresiune in taber'a decembrista. Nemtiloru cu tóte asigurari, dupa cari ei nu sunt in contra egalei indreptatiri a limbelor in marginele date de cátra interesulu statulu, le vine fórté greu acuma de a face concessiuni Cehiloru chiar' si pe terenulu instructiunei. Ei de atátia ani, de candu esista dualismulu, s'au invetiatu a ignora dreptele cereri ale nationalitatiloru. Ori-ce invetiú inse, are si desvetiulu seu. Cáta iritatie a produsu cestiunea limbei in ambele tabere, se póte vedé din discussiunea ce s'a incinsu in siedinti'a dela 11 l. c. a comisiunei budgetare a camerei austriace.

La acea discussiune a datu ansa stabilirea sumei ce se recere pentru gimnasiulu germanu din Trebitsch (Moravi'a) Dep. Dr. Meznik a facutu adeca propunerea, cá la acést'a scóla se se infintieze clase paralele cu limb'a de propunere cehica. Raportorulu Iireczek dise cá gimnasiulu din Trebitsch ilustréza in modu flagrantu in imicitia, cu care se pórtu administratiunea instructiunei in contra slaviloru. Acestu institutu a fostu germanisatu din cauza cá lipsesce bunavointi'a fácia de slavi. Ministrulu Dr. Stremayr íe in aperare mesur'a guvernulu, prin care s'a straformatu gimnasiulu slavu din Trebitsch in gimnasiu germanu, dicédu, cá acést'a a crut'o reprezentanti'a comunala (majoritate nemtiésca negresitu!) Cu tóte astea guvernulu a lasatu cele doue clase paralele inferióre cehice neatínse. Dealtmintrea guvernulu nu se opune propunerei lui Meznik.

Presied. comisiunei comite Hohenwart, dice, cá gimnasiulu slavu din Trebitsch s'a infintiatu, pe candu erá densulu ministru. Regimulu urmatoriu s'a grabitu a nimici acést'a creatiune. Astufeliu de casuri de germanisare se ivira in anii ultimi de trei ori. Guvernulu a cautatu mai antai se capete majoritate in reprezentanti'a comu-

nala, că se o face se cǎra prefacerea gimnasiului in scǎla germana. Dep. Henr. comite Clam-Martinitz dice, cǎ casulu acest'a arata destulu de batatoriu la ochi, care este bunavoint'a, ce regimulu pretinde a-o avé pentru tóte nationalitatile. Multe alte reprezentantie comunale au cerutu straformarea scǎlelor germane in scǎle slave, dér' nu li s'a incuviintiatu cererea. Ce au voitu in Trebitsch? Se germanizeze! Clasele paralele boeme inferióre le-au lasatu numai pentru aceea, spre a instruí pe tenerii slavi in limb'a germana, cǎ se póta studiá mai departe clasele superióre germane. Acést'a e o nedreptatǎ strigátore la ceru, care trebue espiata. In fine dupa ce mai vorbira cǎtiva inși se primí aprópe cu unanimitate propunerea lui Meznik, votandu pentru ea si cei mai multi dintre deputatii nemti. Dupa acést'a propuse Iireczek resolutiunea de mai susu.

Cetimu in „Romanulu“ de Sambata :

O depesia ce publicamu mai la vale ne face cunoscutu, cǎ de trei dile falsae pe piati'a „Independentei“ din Rom'a drapelulu Romanu. Unu fiuru de mandria si de multamire trebue se tréca prin anim'a fiacarui Romanu la citirea acestei sciri. Dupa 18 vécuri, de gloria si de umilire, coloni'a lui Traianu de la Dunare se întórce la léganulu stramosiloru iei, iubita, si respectata, spre a implantá in cetatea eterna simbolulu independentiei sale, castigata cu pretiulu sangelui ei. Dupa 18 vécuri, coloni'a lui Traianu, devenita o natiune libera si independenta, se întórce spre patria-mama, pe care o gasesce mare, unita, gloriósa, si cele doue natiuni surori isi dau man'a in semnu de respectu si de iubire. Fia cǎ legaturile dintre Itali'a si Romani'a se devina si in raporturile lor diplomatice totu atátu de strinse, pe cǎtu suntu dupa inrudirea sangelui si dupa simpatiile reciproce ale celor doue popóre. Printr'o coincidentia, negresitu fortuita, legatiunea romana la Rom'a se afla tocmai pe piati'a „Independentei.“ Va fi o amintire mai multu cǎ si una si cea-lalta din cele doue natiuni surori si-au castigatu independenti'a prin viteji'a lor, prin sangele lor!

In siedinti'a camerei romane dela 1/13 Febr. cu ocaziunea desbaterei asupra proiectului de organizarea Dobrogei, a luat cuventulu dep. V. A. Urechia spre a combate, in calitatea s'a, cǎ membru alu societatii macedonane, cǎ Romani'a ar' face o propaganda politica intre locuitorii romani din Macedoni'a. Subventiunile tramise din Romani'a in Macedoni'a, au de scopu singuru numai, de a veni in ajutoriulu conationaliloru de acolo si a latí intre ei cunosciinti'a limbei materne. Urechia laudá spiritulu liberalu alu proiectului de lege din cestiune si dise: Vomu respuunde la insinuarile reutatióse prin aceea, cǎ vomu documentá in Dobrogea, cumu se cucerescu animele, respectandu-se celu mai santu bunu alu omului religiunea si limb'a parintiloru sei; noi vomu face din Dobrogea aceea, ce ar' poté se devina intréga peninsula balcanica sub unu regimulu inteligentulu.

Turci'a si Romani'a. Cetimu in „Mon. Rom.“: In diu'a de 29 Ianuariu (10 Februaru) curentu Esc. S'a d. Dimitrie Bratianu, tramisu extraordinaru si ministru plenipotentiaru alu A. S. R. Domnulu pe langa M. S'a Saltanulu, a avutu onóra fi primitu in audientia solemná, spre a remite Maiestatii Sale cordonulu Stéu'a Romani'e i, impodobitu cu brillianturi, cu o scrisóre autografa a A. S. R. Domnului. D. ministru Romanu a fostu condusu la curtea imperiala in trei trasuri de gala, impreuna cu personalulu legatiunii insoçitu de Escelenti'a S'a introducitorulu ambasadoriloru si de adjutanti ai Maiestatii Sale. In curtea Palatului, 'i s'a datu onorurile militare de unu detasiamentu alu gardei imperiale si in Palatu a fostu primitu de marele maiestru alu ceremoniiloru, de mai multi d-ni ministri si de cas'a militara a Maiestatii Sale. M. S. Sultanulu, primindu decoratiunea romana, s'a aretatu fórte simtitoru la acést'a atentiune din partea A. S. R. Domnului Romani'e, si s'a esprimat in termeni fórte simpatici pentru August'a Persóna a altetiei Sale Regale, aretandu si simtiemintele Sale binevoitóre pentru reprezentantulu Romanu din Constantinopole.

Diuarulu turcescu „Vakit“ scrie in numerulu seu dela 7 Februaru urmatórele: „D. Dim. Bratianu, tramisu extraordinaru si ministru plenipotentiaru alu Romani'e, care a avutu onóra de a fi primitu de Sultanu in sér'a de Marti'a trecuta, a fostu incarcatu de cele mai mari prevenintie din partea Maiestatii Sale Imperiale. Aceste prevenintie suverane, o spunemu cu tóta francheti'a, sunt fórte meritate de d. Bratianu, care represinta

aici o tíera, care — dupa informatiunile ce avemu si actiunile de multamire ale poporatiuniloru musulmane — nu incetéza de a usá de cele mai bune procederi cǎtra musulmanii, cari locuiescu acele parti ale imperiului, care au fostu date, dupa cumu se scie, Romani'e, in virtutea tractatului din Berlinu, si de a'i face se se impartasiésca din ródele unei bune justitii.“

Conservati si scutiti padurile.

Insemnatarea paduriloru fiindu unu obiectu de celu mai generalu interessu, care taie si strabate adéncu in tóte relatiunile vietiei omenesci, e naturalu, cǎ are se ocupe unulu din cele mai principale locuri, nu numai cu privire la cultur'a pamentului, dér' si cu respectu la alte relatiuni, dela cari atérna medilocitu séu nemediolocitu bunastarea unui statu séu a unui poporu. Padurile au o importantia cu multu mai profunda, decátu aceea, a provedé numai societatea omenésca culemne si cu alte producte paduretieséu ai serví numai dreptu isvoru de avutia. Acést'a e o cestiune economica nationala, care de diecenii agitandu spiritele a inceputu a fi luata de cǎtra popórele civilizate in seriósa consideratiune. Cuvintele. „pastrati padurile“, resuna de ani deja din tíera in tíera, cǎ o implorare de ajutoriu Ba acestu resunetu a strabatutu deja si in Americ'a, unde dupa intipuirea indatinata ar' mai asteptá inca complese colossale de padure dupa securea estirpatóre a imigratoriului, spre a se preface in campie grase si manóse.

De unde acést'a strigare? Cine a facutu se devina strigatulu dupa pastrarea paduriloru o cauza comuna a tuturoru populiloru civilizati? Acést'a a facutu o convingerea despre insemnatarea paduriloru asupra economiei naturei sicu acést'a medilocitu asupra economiei omenesci. Sentinti'a unui mare scrutatoriu: „omulu pasiesce pe pamentu si dupa elu vine pustiiulu“, suna cǎ o acusa grea si nejustificata in contra genului omenescu si cu tóte aceste nenumerate locuri si tienuturi intinse ne atestéza din tóte partile temeinic'i'a acestei acuse. Caracterulu presentu alu tienuturiloru si alu tieriloru, ce au fostu odinióra bogate si cu populatiune désa, ér' acumu sunt serace in ambe directiunile, ne dau in asta privintia unu respunsu pre cǎtu de limpede pre atátu si de instructivu.

In Palestin'a, Persi'a, Syri'a, Babiloni'a, Asi'a minore, in tienuturile mediterane din Afric'a etc. existu multe ruine de orasie si de locuri odinióra fórte insemnate, puternice si avute, cari adi lucru durerosu! le vedemu prefacute parte in pusthietati intinse si sterile, parte incungiurate si ingropate sub unde colossale de nesipu. Persi'a d. e. desi de 2¹/₂ ori mai estinsa decátu Austro-Ungari'a, totusi n'are actualminte mai multi de 6—7 miliónu locuitori, traindu si acesti'a destulu de greu si de necajiti. In 1871/72 se fi muritu acolo de fómete aprópe la 2 miliónu suflete. Cu tóte acestea Persi'a fusese, cumu scimu din istoria, un'a din cele mai puternice, mai bogate si mai impopulate tieri din Asi'a. Nu vomu gresí dér' sustienendu, chiaru si numai dupa judecat'a logica, decá n'am avé si alte probe, cǎ natur'a si relatiunile influentietóre asupra vegetatiunei fusera, candu cu asiediarea d'antaia a ómeniloru in aceste locuri destulu de favorabile, cǎ se-i indemne si se-i atraga la sine. Pe de alta parte érași se póte afirmá cu tóta positivitatea, cǎ starea trista de acumu e o urmare a exploatarei fara mesura si fara privire la viitoriulu vegetatiunei, si in lini'a prima a devastarei paduriloru.

Palestin'a, pamentulu fagaduintiei de odinióra fusese pēna in dilele imperatorului Titu asemenea un'a din cele mai fructifere si mai bogate tieri. Imperatorele Titu Vespasianu demandá inse, spre promovarea impresurarei Ierusalimului taierea tuturoru paduriloru. De atunci bogati'a a mersu decrescēndu, pēna candu a ajunsu lá seraci'a actuale.

Platoulu de susu alu Mexiculu fusese asemene fórte fructiferu si bogatu acum éta ce ne scrie Wheeler despre elu: „Clim'a acestui teritoriu devine din ce in ce mai asemenea cu cea din pustiiuri. Omenii se refugiéza la inaltimele mai umede spre a puté tiené vite si unde se li se renteze cultivarea pamentului. Unu Mexicanu 'mi aratá isvóra, cari in cei 15 ani din urma

secara cu totulu. Existu aci urme de localitati indiene, unde in circumferintia de 30 de milurii gasesci nici macaru unu stropu de apa. Tienutulu descrise de Spanioli inainte cu 300 de ani cǎ fructifere, astadi le vedemu prefacute in nesce pusthietati netipóse.

Apoi Europ'a cea civilizata inca n'are ce laudá in asta privintia. Isbutit'a si aici pusthietatea a-si desfasiurá in florati'a si infricosiat'a si activitate. Pamentulu Greciei, Siciliei, Spaniei etc. abia póte sustiené actualminte jumetate din populatiunea de odinióra si si acést'a intr'unu gradu nu pre satisfacétoriu. Pustele din Rusi'a meridionala, din Ungari'a, din Banatu fusera, ceeace acum e afara de tóta indoiél'a, odinióra acoperite de vegetatiune, dér' in urm'a devastarei paduriloru prefacura in ceea ce suntu astadi, in nesce pusthietati periculóse de nesipu sburatoriu, care in formundeloru maritime inéca si ruinéza tóte locurile de giuru.

Eca ce dice Wessely, o autoritate forestala relativu la pustele din Banatu si din Ungariu: „Clim'a de pustietate din siesulu Ungari'e de se considerá dreptu blastemu, care nu suferé, cǎ aceste localitati, de altmintrea binecuvintate, se devina cele mai bogate si mai in floritóre campie din tóta Monarchi'a, dandule adese-ori prada celei mai ingrozitóre secete si fómete. Casulu de tristá memoria din 1863 este numai unu esemplu dintre cele mai multe. E constatatu pēna la evidentiá, cǎ pentru aceste localitati nu este medilocu de ameliorare decátu irigatiunea (Bewässerung) generala si semenarea séu plantarea de paduri noue.“

De altmintrea inundatiunile ne pot serví spre orientare, decá nu cele mai indepartate, cele mai recinti de siguru. Perulu ti se scǎla in capu candu numai 'ti aduci aminte de aceste spectacole ingrozitóre. Caus'a acestoru inundatiuni se atribue, si cu totu dreptulu, pustitierei si nimicirei paduriloru. Spre esemplu Sangiorzenii si Maierenii din fostulu districtu alu Naseudului scapara de inundatiunea din urma, asia dicēndu, numai cu spaima. Dér' inceputulu adata facutu reulu va merge crescēndu; de acést'a se ingrijescu ómenii vedēndu, cǎ se devasta si prada padurile de pe cóstele hrápóse si de pe lenga paraie. Apoi cóst'a de a d'répt'a Somesului — cǎ se mai amintimú inca unu esemplu din acestu fostu districtu — incepēndu dela Feldru si pēna la Mocodu, nu numai cǎ n'are mai nici unu pretiu dér' dupa fi-care ploia mai mare crescēndu paraiele cǎ nesce torenti ruinéza si nomolescu totu ce le stá in cale. Multe locuri de mai la vale, cari au fostu odinióra roditóre, cadiura jertfa acestoru torenti, fiindu acum acoperite de petrii si bolovani, séu standu fórte adese sub apa. Caus'a acestei deplorable stari de lucruri nu e alt'a, decátu devastarea paduriloru. Apoi cóste de acestea si inca mai primejdiose se afla destule in acestu tienutu, dér' despre acést'a cu alta ocaziune sub titlulu: „Starea economiei rurale in legatura cu starea paduriloru din fostulu districtu alu Naseudului, subprefecturile Naseud-Rodn'a si medilócele de ameliorare.“

(Va urmá.)

Toplit'a romana la 8/20 Ianuariu 1880.

Stimate d-le Redactoru! Giurstarile mele iescu din nou, a Ve incomodá cu rogarea, cǎ se publicati reflexiunile mele referitóre la corespondinti'a d-loru Georgiu si Ioanu Popescu, aparuta in pretiuitulu diuaru alu „Gaz. Tr.“ Nr. 101 din 1879.*) Nu me semtu capabilu a dá Onor. publicu cetitoriu deslusiri mai adeverate, decátu cǎ de mai josu in urm'a caror'a cugetu, cǎ pe de plinu va se se convinga despre adeverulu lucrului. Trebue se marturisescu, d-loru, cǎ — in miamo — 'mi combateti dísele din corespondinti'a mea aparuta in Nru. „G. Tr.“ 82 an. trecutulu si ale d-lui mag. postalulu reg. Iosifu Fincu din Nr. 92. Ati vorbitu numai in ventu, fora de a convinge publiculu, vorbiti nesce absurditati, de cari singuri ve poteti mirá; dér' ve rogu se luamu puçinu lucrulu la desbatere mai de aprópe.

*) Dupa repetita cerere publicamu corespondinti'a de mai susu, dér' dechiaramu, cǎ prin acést'a nu voimú se stabilimú unu casu precedentu. Nu potēnu concede, cǎ dispute cǎ acést'a se se continue in colónele fói'e nóstre in infinitu.

Dela capu se 'mpute pescele! D-lu Fincu des-
tato de invederatu si câtu se póte de finu a are-
tatu, cumu fú planuitu si ridicatu zidulu bisericei
pótre pëna la unu locu de càtra întreprinditoriu-
lu primu, firesce acest'a vediendu impromptitatea
specul'a si intentiunea ghesieftara a fratieloru vóstre
a mai continuatu edificarea si totu asia ati pa-
t'at'o si cu alu doilea întreprinditoriu, cu atát'a
diferintiã, cà dupa cumu diceti biserica a fostu
datóre cu sum'a de 4700 fl., care cu sum'a in-
trata din repartitie pëna la anulu 1872 face dér'
sum'a de 18.684 fl. 60 cr. Veditati d-loru in-
cheierea computului dlui întreprinditoriu Giaco-
muzi Vigilio, care esactu ne arata sum'a erogate-
-sale cu 17,723 fl. 39 cr. si a intratelor cu
13,984 fl. 60 cr.; a remasu datóre, dér' biserica
numai cu sum'a de 3738 fl. 79 cr. si nu cu
4738 fl. 79 cr. si déca de aci ati platitu doue
mii, ar' trebui de presentu se resteze numai cu
1738 fl. 79 cr. v. a. Nu me miru, càci omulu
se póte gresi cu adaogerea si subtracti'a numeri-
-loru si posibilu si d-t'a parinte, cà colectante, ce
si fostu. Spuneti 'mi, d-loru, cine a fostu
causa esoperarei nenumeratelor esecutiuni in
reudiarea sutelor de vite ale familielor mai
misere precumu: Voda Chirila a Grigoróii, Moldo-
ranu Vasilie a Kesii, Voda Iuonu lui Cosiarca, Sto-
ianu Alexa lui Macaveiu, Stoianu Iuonu l. Vasile
s. a. s. a. Aduceti-ve bine aminte' cà atunci,
candu pandurii au adusu unic'a vaca a veduvei cu
7 copii remase dupa Todoru Toma l. Ilie, acest'a
de necesu a voitu a sarí in Muresiu. Puiu Iuonu
l. Tóderu de fric'a amenintiariloru d-vóstre, fú si-
litu a se indatorí astufeliu, încátu si astadi geme
sub acelu jucu, ear' mosii'a lui peste puçinu va
deveni venduta cu tob'a — si tóte astea numai se
se plátisca de sum'a repartita pentru biserica!...
Ce cugetati d-loru! astai umanitate? Sciu prea
bine, d-loru, cà pe acele timpuri erá in oficiulu
de curatoru bisericescu reposatulu Todoru Cristea,
'mi aducu bine aminte si de comissiunea investiga-
-tore din an. 1876 la inceputulu careia si eu fuseiu
alesu de barbatu d'incredere, dér' in tempu de vreo
câteva dile, dupa ce pentru scurtu tempu m'am de-
partatu dela Toplitia ven-comissiunea cugetu, cà nu
a observatu din partea reposatului nici cea mai
mica neccacitate. Acea, cà a datoritu densulu
ceva la biserica séu nu, nu me atinge pe mine!
Deatramintea de mortuis aut nihil, aut bene.

Dle parinte si dle bireu! vedu cà nu ve re-
-vósceti pecatele. Se ve documentezu din ghesiefta-
-riale dvóstre uniculu casu de importantia si mai
mare:

Avut'au scire comitetulu parochialu séu negu-
-tatoriu din comuna si giuru despre licitatiunea din
urma a padurei bisericesci din hotarulu numitu
'Tarnitia' séu nu? La asta intrebare se respunda
dechiaratiunea comitetului parochialu mai dela vale.
Eata, dloru, cum 'mi esplicu eu lucrulu esta. Teo-
-doru Popoviciu fungentulu parochiei I in contiele-
-gere cu fiulu seu Georgiu Popescu fungentulu par.
II au esarendatu padurea bisericei gr. or. din To-
-plitia rom. (fia si portiune canonica) la alu doilea
finu resp. frate Ioanu Popescu, jude com., cu sum'a
de 2000 fl. v. a. cu „invoirea satului“ fora scirea
cimenilor! S'a incheiatu déra contractulu de esar-
-rendare inca la 15 Augustu 1878 si acela intru
adeveru se si aprobà in urm'a siedintiei ven. con-
-sistoriu archidiecesanu, tienuta in Sibiu la 17 Maiu
1879 sub Nr. 1455 B., pe candu plutele fura deja
transferate la Ungaria. Asiader' volens-nolens tre-
-buie se fia asia, cum voiti dvóstra, dloru. Nu
punu la indoiéla aprobarea contractului de esaren-
-dare, inse si Vener. consistoriu pe deplinu se va
convinge din dechiaratiunea de mai la vale, cà con-
-tractulu citatu e falsu despre cea ce ne
romu convinge si inaintea forului procuraturei reg.
competenta dloru corespondenti! Singuru presie-
-dintele comitetului parochialu Georgiu Cristea s'a
retrasu de a subscrie acelu contractu, dupa ce inse
la provocarea dvóstra la subscriu, cà „martore“,
dupa cuventulu „tanu“ s'au mai adausu cuvintele
„és hasznóké adó mint a topliczai gör. kel.
bizottság elnöke“ —, dovéda cà fú numai o sedu-
-cere malitiósa. Cà lucrati totu in „lumin'a“ in-
-tinerereculu, se vede chiar' din corespondinti'a d-
-vóstre, unde ati imbetà pe Ven. consistoriu cu apa
rece si l'ati face se créda, prin documinte false, cà
eu segregarea acelei paduri si altele in adeveru
s'au facutu spese in suma de 813 fl. 60 cr. si a-
-ceste se vi se rebonifice din sum'a esarendarei de
2000 fl., despre care intr'o clausula se demanda,
cà intréga se se solvéscu numai la consistoriu; —
au dóra cugetati cà astufeliu de lucruri suntu su-
-perdue a se comunicà cu com. parochialu? Possi-

bilu, dvóstra doi aveti mai multu cá patru ochi, de
ve referiti la punctulu, care nici nu esista in co-
-respondinti'a „acelui Cristea“, cà „padurea ar' fi
data prea eftina si cà de ce nu a póttitu a dá ds'a
mai multu“; absurditati! Ve rogu a esí la lumina
cu cól'a de publicatiune, se vedemu, càti negu-
-tatori au luat parte la licitatiune, si prim'a lici-
-tatiune, la care d. Mélik István sen. din Gy. Re-
-mete a licitatu pëna la sum'a de 3600 fl., din ce
causa s'au nimicitu? — Se pare, cà si cá silva-
-nisti ati documentà absurdulu, cà o padure de bradu
taiata si pradata de dvóstra pëna la celu din urma
paru, dupa 7—8 ani ati arenda-o earasi, — póte
de „Kristbäume“ „Karácsonfák“ pentru nenorociti
Segedineni! Bravo! Cà intr'adeveru s'a taiatu
sum'a lemnelor amentita in articolulu meu, me
revocu la „négyes társasági szerződés“ de dto. Gy.
Remete la 12 Aug. 1879, la protocólele dlui co-
-merciante Mélik István sen. si ale Dlui Schwarz
Izrael din Sz. Reghinu.

D-loru, nu ve ingrigiti de economisarea cu pa-
-durea si averea bisericelelor altoru confessiuni, càci
densii de siguru consultulu d-vóstre nu 'lu voru
cere; si credu mai departe, cà se fi urmaritu esem-
-plulu manipularei rom. catoliciloru, cari abia nu-
-mera 180 familii in decursu de 6—7 ani, si Santi-
-a T'a ai fi fericitu a serví cultulu divin in e-
-dificiulu nou alu bisericei; n'amu vedé pe confessi-
-unea gr. or. desperandu. Comun'a ar' poté se po-
-séda edificiulu scolasticu de pétra, ar' frecuentá
scóla nu 8—20 copii, ci toti 250—300 copii
obligati; ba se nu fiti ghesieftari, in locu de ai
dispensá pentru 1—2 fl. dela scóla, cu atátu mai
vörtosu i-ati silí regulatu a-e frecuentá si in fine
se nu fia mizg'a bradului asia placuta, fondulu bi-
-sericescu si scolasticu ar' posede celu puçinu tri-
-plulu fondului r. catoliciloru de circa 4000 fl. v. a.
Lucru dorerosu! dér' trebue se recunosc, cà
prin singur'a intevenire a familiei Cristea la es-
-operarea alegerei santiei tale de preotu si a d-tale
d-le jude s'au adusu desastrele asupra acestei co-
-mune; va alesu inse, cà se ajutati, nu se stricati
poporul.

Trebue se recunosc mai departe si aceea, cà
cà copilu nascutu din parinti sermani pentru esis-
-tintia in venitoriu nu ar' fi mirare, déca asiu si
aspirá la ori-ce cariera, mai alesu in comun'a nata-
-la si chiaru cà caporalu de militia. . . Caracte-
-rulu precumu si celealte insusiri, mi le documén-
-téza atestatele scolastice, militare, precumu si cele
cástigate dela d-lu Daniel Müller notariu publico-
-reg. in Huedinu, unde fuseiu, cà cancelistu 3 ani
si cu acelea nu 'mi e rusine a pasi inaintea ori
si cui. . . Se nu ve insiele speranti'a d-loru, cà
'mi ar' fi frica de amenintiarea improcessuarei, din
contra numai chiarificandu-ne pe acésta cale vomu
poté linistí pe onor. publicu, turburatu prin inculpari-
-le reciproce. Conformu dorintiei com. paroch.
ve rogu a dá locu urmatórei declaratiuni, ce ve-o
alaturu in copia:

In urm'a mai multoru abusuri, cari sau facutu in caus'a
bisericei nóstre, mai cu seama a Esarendarei padurei cà
proprietatea bisericei nóstre gr. or. din Toplitia Rom. in
partea de hotaru numita „Tarnitia“ in marime de 120 ju-
-ghere, cà s'ar' fi esarendatu, in urm'a unei licitatiuni publice
cu scirea si invoirea comitetului parochialu, si cà s'ar' fi
incheiatu contractulu de esarendare ddto 15 Augustu 1878,
dechiaramu: ca atátu la licitatiunea publica càtu si la in-
-cheierea contractului — aprobatu sub Nru. 1455. B. din
partea Vener. consistoriu archidiec. in siedinti'a dela 17 Maiu
1879 presentu nu amu fostu, nici cá amu subscriu vreunu
protocólu de licitare séu citatulu contractu de esarendare cu
scirea si invoirea nóstra, — ceea ce si inaintea forului jude-
-catorescu competentu prin depunerea juramintelor nóstre vomu
adeveri. Toplitia la 6 Ianuariu 1880.

Natea Nicolae, Braicu Grigorie, Florea Iuonu, Stoianu
Gavrilu, Vulcanu Ilie, Voda Tóderu, Marcu Iónu m. p.,
Voda Vasile, Bobricu Iuonu, Pascanu Grigore, Antalu Con-
-stantinu, Natea George, Huruba Nicolae, Popu Iuonu, mem-
-brii in comitetulu parochialu. Nicolae Teslovanu m. p.,
martore, Georgiu Maioru m. p. martore si subsemnatoriulu nu-
-meloru celoru ce nu sciu se scrie. Braicu Alexa m. p.,
martore. Nechita Cristea m. p. martore la cestu din urma.

In urm'a atàtoru abusuri si a órbeloru cutezari
prin falsificarea actelor, ba chiaru a celoru de fa-
-çia, me semtu indatoratu a cere ajutorulu si intre-
-venirea Ven. consistoriu archidiecesanu, cà astfeliu
se se puna capetu releloru ce bantuie pe credin-
-tiosii ortodocsi din Toplitia Romana, la dincontra
suntem siliti a întreprinde pasii justitiei civile. . .
Primiti s. c. l.

Ioane Cristea.

Pentru Romanii inundati din Transilvani'a si Ungari'a.

Din N a s e u d u, in Transilvani'a, primimu
sum'a de 100 fl pe langa urmatórea adresa:

„On. Redactiuni a „Gaz. Trans.“

Brasiovu.

„Ve rogamu se inaintati sum'a de 100 fl. v. a.
„la comitetului instituitu in Brasiovu pentruaju-
-torarea celoru lipsiti din caus'a inundariloru in-
-template la finea anului trecut in partile arde-
-lene-ungurene-banatiene. Asta suma este resul-
-tatulu unei colecte întreprinse pentru nunitulu
„scopu in partile Naseudului. List'a contribuitori-
-loru va urmá pentru publicare, inse numai dupa
„ce se va completá, càci contribui mai incurgu.

Naseudu 12 Febr. n. 1880.

In numele comitetului instituitu in Naseudu pentru ajutorarea
inundatiloru etc.

Pres.: Gr. M o i s i l u, Vicariu. Secr.: Ion C i o c a n.

Pëna acuma au incursu la Redactiunea „Ga-
-zetei Transilvaniei“ in totalu 1418 fl. 44 cr.,
franci 2529 50 cent. si 100 mârçi germane.

(Va urmá.)

D i v e r s e .

[Dela conservatoriulu din
L i p s c ' a .] Semtimu o adeverata satisfactiune
sufletéscu si o mare mandria, candu potemu aduce
la cunoscenti'a cetitoriloru nostri successe si laurii
secerati in tieri straine, culte, de càtra Romani in
genere si de càtra ai nostri in deosebi. D-lu G e -
o r g e D i m ' a, fostu professoru de musica vocala
la gimnasiulu romanu din Brasiovu, si de presentu
elevu alu conservatoriului de musica din Lipsca,
pentru a-si completá studiile sale musicali, a càs-
-tigatu premiulu antaiu de 141 mârçi din asianu-
-mita: „Mozart-Stiftung“. Acestu premiu este me-
-ritu pentru acelu elevu alu conservatoriului, care
póte constatá celu mai mare progressu in musica.
Felicitamu din anima pe d-lu George Dim'a, pen-
-tru laurii secerati si speramu a 'lu vedé in curéndu
in midiuloculu nostru, inarmatu cu tóta forti'a ta-
-lentului seu musicalu.

[B a l u l u r o m a n e s c u d i n B u d a -
p e s t ' a] se va tiené in 24 Febr. in otelulu „Eu-
-rop'a. Protectoru este Alteti'a S'a imperiala si re-
-gala Archiducele I o s i f u. Patronessele balului
sunt dintre straine: comtes'a C a t i n c ' a A n -
d r á s s y, soçi'a comitelui Iuliu Andrásy, com-
-tes'a A. T e l e k y, ear' dintre romance dómnelle:
E l e n ' a M o c i o n i, P u s c a r i u, si G a l l u.
Avemu cele mai bune prospecte, societatea inalta a
cercuriloru magnatiloru va fi la balu bine repre-
-sentata. Budapest'a 13 Februaru 1880. — Pen-
-tru comitetu; Gr. Stoicovicu, Abs. Todea, I.
Dragosiu.

[B a l u f i l a n t r o p i c u i n B l a s i u .]
In favórea Romaniloru transilvaneni inundati se va
arangia unu balu Dumineca in 22/10 Februaru
a. c. in sal'a „Otelului Nationalu“ din Blasiu.
Pretiuulu intrarei pentru persóna 1 fl. v. a. pentru
familia 2 fl. Ofertele marinimóse se voru cuitá
pe calea publicitatii. Blasiu 12 Februaru 1880.
— Pentru comitetulu arangiatoriu: Ioanu P. Pe-
-curariu, Alesiu Viciu.

[„Scól'a Romána.“] Subsemnat'a redactiune aduce la
cunoscenti'a onor. publicu cetitoriu, cà preste puçinu „Scól'a
R o m a n a“ va incepe se reapara, si pëna la finele anului
c. se voru publicá tóte numerele apromise, astfeliu, cà onor.
Prenumeranti nu voru avé, din caus'a acésta, nici o scadere
causa întârziarei de pëna acumu este, cà D. N i c u l a e
F e k e t e N e g r u t i u din Gherla, care se legase a
infiintiá aici in Naseudu o filiala a tipografiei „Georgiu La-
-zaru“ din Gherla, in urm'a urmeloru ne-a lasatu pe josu,
despre ce inse mai multe in numerulu 1 alu foiei. Acumu
„S c ó l ' a R o m a n a“ se va tipari in Bistritia; cu tóte
acestea prenumeratiunile binevoiesca a se trimite la

Redactiunea „Scólei Romane“

in Nassod (Transilvani'a).

[K. P a p p - M i k l o s ,] redactorulu diarului
„Magyar Polgár“ a repausatu in Clusiu in 14 l. c.
Decedatulu s'a distinsu cà diuaristu si literatu ma-
-ghiaru.

[Casu de mórte.] Ni se scrie dela Sibiu: M o i s e
T o m a, tenerulu si bravulu administratoru protopopescu
alu tractului I alu Sibiuului a repausatu astadi la orele 2 1 / 4
dupa ameadiu.

Preotulu gr. c. alu comunei Casiva I o a n u P o -
-p e s c u a repausatu in etate de 40 ani, alu 12 ala

preotiei sale, lasandu dupa sine o veduva si trei fice fara scutu si mangaiere.

[Macelari'a romanu din Pétr'a si Evreii.] Nu de multu amu fostu anuntiatu, că Romanii din Pétra au infintiati o macelaria cu scopu de a se emancipá de murdarii macelari Evrei. Eata ce ne spune acuma in privint'a acést'a „Coresp. Provinciala“: Mai multi asociati au sustientu că, măcelari'a societatiei se vinda carne si evreilor; cea mai mare parte dintre evrei si saracimea loru au cerutu aceasta spre a scapá de grozav'a speculatia a cahaliloru loru. Macelari'a asociatiei s'a aratatu dispusa a le vinde carne cu aceleasi pretiuri, cu care se vinde la toti. Inse cahalii evreesci carii producú tóte disordinile, nu voescu se dé haham cá se li se dé carne, conformu superstitiiloru ebreesci. Acum credemu, că se va convinge fia-care despre intentiunile perfide ale jidaniloru si cahaliloru loru: ei nu voescu cu nici unu pretiu, că romanulu se fia comersantu. — O alta fapta marsiava a evreiloru s'a seversitu la 25 currentu, anume au imbetatu nóptea pe toti taitetorii si tejhettarii de la macelari'a asociatiei pentru cá a dou'a di se n'aiba cine vinde carne, spre a produce turburari si nemultiamiri in publicu. — Mediculu Orasiului care in casapielle evreesci nu se vede nici candu sunt reclame, la casapi'a asociatiei vine si gasesce cusururi. Ar' fi bine cá mediculu orasiului, cá romanu, se véda cá, casapi'a asociatiei este superióra celoru evreesci si prin calitate si prin curatienia. Casapi'a asociatiei nu va usá de mijlócele evreesci de a face pe cei ce cauta cusuru, se taca; ea nu póte se dé muschiuri si carne gratis. — La casapi'a asociatiei carnea nu se jupesce de muschi, ci se lasa muschiulu pe dęnsa. — Este tristu, cá si in casulu acést'a s'au afiatu romani, cari se intriguescu cu jidanii. Acesti'a trebuie se fia demascati si blamati in publicu, ear' Romanii Petreni se duca cu onóre la sfęrsitu ceea ce au inceputu in modu atátu de laudabilu.

[U n u l u p u t u r b a t u.] Din Soborsin se serie diuarului „Magyarország“: In comitatulu Aradului in comun'a Halalis, nu departe de Soborsin, a intratu unu lupu turbatu si a muscatu 6 ómeni, 2 vaci, 4 porci si 3 căni, pęna in fine 'i successe unui ficioru tare. a ucide lupu c'unu cio-magu, tocmai candu sarí asupra lui. In diu'a premęrgétóre acelasiu lupu a muscatu in comun'a Totvarad asemenea unu omu. Indata ce-i muscati turbata si ei. In urm'a acést'a autoritatea de acolo ordoná a se face o góna spre a prinde animalele turbate si a succese cu mare necasu a impuscá lupii turbati, ér' pe ómenii cari au turbatu i-au prinsu cu cãrlige de feru si cu lantiuri lungi. Doi din ei au muritu deja alaltaeri; ceilalti sunt legati in lantiuri si paditi, acesti'a nu mananca nimicu, dér' urla nebunesce, fara cá cineva se fia in stare a intielege cuvintele loru. Dupa cumu sustientu pretorele si medicii de acolo nu e sperantia de scapare pentru cei muscati. Acést'a infricosiata intemplerare s'a raportatu si ministeriului prin telegrafu. Dupa ce s'a auditu scirea ingrozitóre in Soborsinu a fostu mare iritatie si ómenii fugeau unulu de altulu ferindu-se de a fi muscati de vreunu omu séu animalu turbatu.

[Incendiulu palatului administrativu din Iasi.] Cętimu in „Democratia Nationala“. Afiamu din sorginte sigura cá dupa primele investigatiuni ale justitiei asupra cauzei incendiului palatului administrativu din Iasi, intendentulu acelu edificiu si doi aprodi ar' fi autorii acestui condamnabilu faptu. Argintari'a palatului era incredintata intendentului acestuia, care avea si grija conservarii mobilierului domnescu. Se vede, cá o parte din aceste argintarii disparuse si acuma, candu ordine se dedesera pentru preparativele primirei Domnitorului la Iasi, intendentulu, de téma d'a nu se constata lips'a, ar' fi uneltitu consumarea palatului prin flacari. Acei doi aprodi implicati in cauza ar' fi primitu o suma óre-care dreptu pretiu alu participarei loru, si instructiunea nrmédia cu cea mai mare activitate spre stabilirea adevărului. D. C. Stefanescu procurorulu de sectie pe langa Curtea de casatia se afla la Iasi, cu insarcinarea speciala d'a priveghia instructiunea acestei cauze.

[Cātu a costatu pe francesi resbelulu dela 1870.] Ministeriulu de esterne a stabilitu, dupa cum ne spune „le Siecle“, cifrele cheltuieliloru resbelului ce — l'a declarat cu atata usiurintia Napoleon III la 1870, Germaniei: Cheltuiellele estraordinarie pentru armata afara de budgetulu ordinaru alu armatei din 1870 se urca la 1 miliardu si 315 milliöne. Despăgubirea de resbelu platita Germaniei a fostu de 5 miliarde 315 milliöne. Intretinerea trupeloru germane de ocupatiune a costatu 340 milliöne. Indemnissarile platite departamentelor si comunelor atinse de nenorocirile resbelului se urca la 1 miliardu 487 milliöne. Perderea in dári, suferita in decursulu resbelului, si perderea venituriloru statului in Elsatia si Lotaringia, acést'a din urma capitalisate cu 4% se cifieza cu 2 miliarde 240 milliöne. Restabilirea materialului de resbelu 2 miliarde 144 milliöne. In fine diverse pensiuni si venituri dela canaluri perdate prin anexiune facu la olalta 314 milliöne. Suma totale face 14 miliarde 456 milliöne. Imprumuturile facute

pentru acoperirea acestoru cheltueli infricosiate au ingreunate cheltuelele anuali cu 631,800,000 de franci. Din acestea vedemu deci, cá in cifra rotunda a costatu resbelulu din 1870 pe Franča in bani gata 15 miliarde, ingreunandu sarcinile anuali cu aprópre 632 milliöne. In aceste cifre nu suntu cuprinse perderile ce le-au suferitu industrialii, comerciantii si preste totu lucratorii singuratici, cari fara a-se puté estimá au fostu fórte considerabile.

[Reminiscentie dela congresulu din Berlin.] Cunoscutulu corespondentulu alu diaruului „Times“ intr'o corespondintia a s'a din Paris descrie in câteva trasuri tare marcate tienut'a cancelariului de feru fača de unii diplomati, ce au luat parte la acelu congresu. Intre altele istoriscesc urmátorele: Principele de Bismarck nu-si dá nici cea mica silintia de a-si ascunde impressiunile sale. Elu lasá fręu cu totul liberu si fara reserva nervosului seu temperamentu. Elu aratá fiecaruia dintre diplomatii presenti in numele Europei exactulu gradu de simpathia, de aversiune de indiferentismu séu de despretiu, ce 'lu sentiea pentru domni diplomati. Cá dovęda, cá pe acelu timpu elu era cu totul Bismarck celu vechiu, ne póte servi impregiurarea, cá raporturile sale de astadi cu puterile reprezentate la congresulu din Berlin suntu cu totul identice cu acelea, fača de plenipotentiarrii loru ce-i tramiseru la acestu Congresu. Elu tractá pre lordulu Beaconsfield pe picioru de perfecta egalitate sociala; fiecare visita i-o reintorcea; érá plinu de atentiune pentru dinsulu; 'lu ascultá in tóte nu lasá se-i lipsésca nici chiaru lingusiri delicate, vorbea de densulu cá de unu omu icusitu si resolutu cá de unulu, ce are o tienta chiara si fermitatea unni omu, ce are la spate o puternica natiune, caruia prin urmare trebuia ici colea a-i face concessiuni, desi numai in aparentia. Principelul Gorciacov nu-i areta o considerattune mai mare decâtu aceea, ce se arétá de obiceiului unei dame ajunsu la o etate, unde vorbesce numai de succesele sale din trecutulu, si care in cele din urma finesce prin a-te annuia (a face se 'ti se urasca). Candu Gorciacov isi tienea vorbirile sale impodobite dupa mod'a vechia cu lauri si cu olivi, cancelariulu germanu se ocupá cu invértirea cauzei sale printre degete; candu i se istorisea famós'a istoria a cănelui seu, care speriasce pre Gorciacov, Bismarck ridea de se prapadea. Despre Siuvalov vorbea cu entusiasmu; 'i placea multu manier'a lui eleganta de a discutá cęstiunile. Pe contele Andrassy 'lu aflá fórte amasantu, pre candu baronulu Haymerle 'lu interesá. In D. Wadington avea tota increderea, pre candu pe contele Saint-Vallier 'lu tractá cu recęla. Contelul Corti 'i arétá o politetia cu totul personala. Pe Mehemed-Ali 'lu numea „einen amüsanten und gescheidten Kerl“, totusi abia mai interesantu si mai respectabilu de cátu caus'a ce-o representá la Berlin.

[Pap'a Leon XIII] a declarat, cá autorisá publicarea diferiteloru catalóge din bibliotec'a Vaticanului, unde se afla intrunitu unu numeru asia de mare de manuscrise fórte pretióse, orientale, grece si latine. Acea otarire va fi primita cu multiamire de toti savantii din lume.

[Agricultur'a americana.] Cu privire la constitutiunea proprietatii in Staturile-Unite ale Americi scrie d. P. S. Aurelian in „Revista Scientifica“: „... Déca America póte luptá cu agricultur'a europeana chiaru pe pietelle Europei, caus'a este, cá agricultorii americani seafia in conditiuni economice de productiune mai favorabila de cátu acelea, in cari seafia cultivatorii europeni. Constitutiunea proprietatii in Staturile-Unite este exceptionalu favorabila agricultururorulu. In acést'a privintia unu diuaru economicu-agricolu din Michigan, dá órecari lamuriri interesante asupra „legei homestead“. Dupa acést'a lege ori-care cetatianu alu Statelor-Unite, séu ori-care strainu, care a declarat inaintea autoritatii locului, unde seafia cu siederea, intentiunea s'a de a fi naturalisata cetatianu, póte deveni proprietarin a 160 acre de pamentu (146 pogóne) luate din domenulu publicu, si acést'a fora se platésca nici unu banu guvernului. Formalitatelle de implinitu suntu: emigrantulu trebuie se 'si alęga pamentulu si se 'lu descria intrunu modu cátu de completu. Póte insarciná cu acést'a pe o persóna din localitate. Dupa aceea se duce la biuroulu pamenturiloru (Land-office) judetiulu si face se se inregistreze acést'a aplicatiune.

In acést'a aplicatiune, elu afirma, cá doresce acestu terrenu pentru beneficiulu seu unicu, cá are de gandu se face pe dęnsulu o esplotatiune agricola. Dreptu sum'a de 50 lei biuroulu 'i liberéza unu titlu, care 'i garantéza posesiunea terenului, pe cátu timpu residéza pe dęnsulu; elu nu póte se 'lu vëndia, si deca 'lu parascesce, pamentulu revine de dreptu Staturiloru-Unite. Inse dupa cinci ani de esplotare elu primesce unu titlu nou si póte face cu terenulu, ce va vói. Ori-ce veduva, care are familia, precumu si ori-ce femea nęmaritata, se potu bucurá de beneficielle acestei legti. O femea maritata nu seafia in acelasu casu, si nu póte posedé in modulu acést'a. In imensele campii ale Vestului este locu pentru toti ómenii onesti si industriasi, cari voiescu se se dé la agricultura. Dupa cumu dice doctorulu H. Stons aceste campii suntu unu continentu nelocuitu. In localitate nu le place remasitielle, ómenii fara capetaiu, cari nici cá reusiescu; este inse locu si potu fi asiguratii despre succesu toti ómenii laboriosi si economii, cari dupa cáti-va

ani de munca potu fi siguri de a 'si face o positiune buna. Éca dér' campii imense si fertile, unde omulu muncitoru dobęndesce pamentu gratuitu; vitele suntu eftine, cá si instrumentelle agricole. Munca si staruintia si succésulu este asigurat.

S'ar' putea obiectá difficultatea transporturorulu; inse Americanii suntu ómeni practici si nu crutia nici unu sacrificiu, candu este vorba de a inlesni desfacerea producturorulu. Ei posedéza deja drumu de feru pentru 25 de miliarde, canaluri de navigatiune strabatu tíer'a in tóte directiunile. Cultivatorii americani pe langa aceste inlesniri, suntu si ómeni inteligenti si practici; ei pe langa cultur'a cerealeloru, lasa l'vędi si fenatie intinse pentru crescerea vitelorlu, fiindu cá sciu cá vitele se potu desface in Europ'a cu folóse insemnate. Eaca cumu se esplica faptululu, cá de cátu-va timpu cerealele si vitele americane au sdruncinatu economi'a rurala a Europei. Resultatulu unei assemenea stari de lucruri v'lu demonstréza cifrele statistice. In adevéru de unde la 1830 esportatiunea agricola se suia la 234,888,160 lei pentru Staturile-Unite, in 1879 a ajunsu la cifra de 2 miliarde 792 milliöne 860,560 lei! Lasandu la o parte, bumbaculu, valórea producturorulu agricole esportate este de 23 de ori: mare de cátu in 1830. — Si cu tóte acestea Americanii, traiescu contra dorintiei economistiloru estremi, sub unu regimu protectoru, care dupa densii este contrariu tuturor legiloru sciintiei. Asia este candu sciintia este talmacita de la biurou, se nesocotescu tóte celelalte impregiurari si se scapa din vedere, cá lumea economica nu póte fi condusa numai dupa carti. Męrga Europ'a pe acést'a cale si in cęrendu o esperientia amara 'i va dovedí, cá legelle economice politice trebuiescu subordonate impregiurariloru politice si sociale; cá pentru fantasia a câteva teoretici si politiciani nu se póte sacrificá interesele populatiuniloru, pentru cá la urm'a urmelor se se póta dice: totu s'a perditu; afara de nęstramutatele legi ale economiei politice!

Soiri ultime.

Petersburg 17 Febr. (Telegr.) In palatulu de érna alu Imperatului, avu locu astadi o esplosiune teribila. Familia imperatésca a scapatu cu vieatia. Min'a a fost pusa sub camer'a gardei, care se afla sub salonulu de mancare. 35 de gardisti au fost raniti, dintre acestia au muritu deja cinci insi. In podinile casei de mancare erau gãuri de 10 urme de lungi si 6 urme de late. Famil'a imperiala in urm'a unei intardieri din intemplerare nu era adunata in salonu. (K. Z.)

Importantu pentru Dame.

Cu onóre vinu a face cunoscutu, cá in timpu numai de câteva óre instruezu practiculu **Cãlcãtulu rufelor (lingeria) cu lustru brillantu** pe care l'am introdusu in tóta Germania Austria si Olanda.

Mustre spre Convingere. Onorariu 2 florini—Rogu a aduce vreo câteva bucãti rufe nęscrobite cu sine.

Prin corespondentia dau instructiune, pe langa tramiterea de 1 florinu, si garantezu pentru succesu.

Voiu siedé aci numai vr'o câteva dile.

Mme A. Weyel

Otelu „la Coróna“

Partern, odaia Nr. 1.

2-2

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 18 Februaru st. n. 1880.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	71.30	Oblig. rurali ungare .	89.50
5% Rent'a-argintu (impromutu nationalu). . .	72.15	„ „ Banat-Timia . . .	88.—
Losurile din 1860 . . .	130.—	„ „ transilvane . . .	88.—
Actiunile bancei nation . . .	842.—	„ „ croato-slav . . .	90.—
Argintulu in marfuri . . .	—	Argintulu in marfuri . . .	—
Galbini imperatesci . . .	5.53	Galbini imperatesci . . .	5.53
Napoleond'ori . . .	9.34 1/2	Napoleond'ori . . .	9.34 1/2
Marchi 100 imp. germ. . .	57.65	Marchi 100 imp. germ. . .	57.65

La intrebarea mai multora respundemu, cá mai avemu inca esemplare complete din anii 1878 si 1879.

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipograf'a: Ioanu Gótt si fiu Henriu.